

Téereb Danyeel — Limu Juróom-ñaar-fukk bi

Ci bàngaas yu yàgg ba tey ji: ubbi yoonu tukki kóllère gi

Jeff Pippenger

2024-02-03

Ba Boroom bi duggee ci kóllère ak Israayil gu yàgg, Mu joxe ñaari tabla yu doon njëlbeen ak màndarga kóllère googu. Ñaari tabla yooyu itam feeñal nañu sasam Israayil gu yàgg ngir mu teewloo àddina seede su dund ci ñaari tabla yooyu. Ba Boroom bi duggee ci kóllère ak Israayil gu bees, Mu joxe ñaari tabla yu doon njëlbeen ak màndarga kóllère googu. Ñaari tabla yooyu itam feeñal nañu seen sasam ngir ñu teewloo àddina seede su dund ci ñeenti tabla yépp.

Ñaari bant yi ñaari wetali yi joxoon nañu ko Israyil gu njëkk gi ci lu wér, gannaaw ba Yàlla musale leen ci jaamug Misra gu wér, te yóbbu leen jaar ci naqaru jéllug Géeju xonq wi. Diiru jamono ji Israyil gu njëkk gi ci lu wér nekkoon ci jaamug noonu, waxoon na ko ci kañ gu leer ci kàddug yonent yi ne mooy ñeenti téeméeri at ak fanweer fukk. Te bi ñuy nekk ci jaamu googu, Israyil gu njëkk gi ci lu wér fàtte woon na, ba noppi bàyyi sàmm bés sub noflaay baareel bu juróom-ñaareel bés bi.

Ñaari xàb yi ñaar, Yàlla jox na leen Israayil bu bees bu xelu gannaaw ba Mu leen musalee ci jaamono jaamug xelu gu boka ak nootug Katolik, te Mu yóbbu leen jaarale ci réeroo bu mag ba 1844. Diiru waxtu wi Israayil bu bees bu xelu nekkoon ci noot, waxoon na ko bu leer ci kàddug yonent yi ne mooy junni ak ñaari téeméeri at ak juróom-benn-fukk, te bi mu nekke ci noot, Israayil bu bees bu xelu fàtte na, ba noppi bàyyi sàmm bés sub noflaay bu juróom-ñaareel bés bi.

Ci biirub jaar-jaar ba Yàlla joxee Musaa ñaari xeer yu bindoon ngir mu yóbbu leen ca Israyil gu yàgg ga, doomu ndeyam Aaróon dafa doon defar nataal bu wurus bu nag wu ndaw. Ñaari xeer yi yu Fukk yoon yi firndeel nañu ne Yàlla Yàlla buy fiir la, te fiiram mooy feeñ gëna ci kaw bokkaale; te ba Musaa wàccee ci tund wa, Israyil gu yàgg ga dafa doon fecc barelu wéradi ci wetu nataal bu wurus bi, bi kaarangef bi nga xam ne ki ko defar mooy ki ñu tànn woon muy waxkatub Yàlla.

Te Muus waxoon na Aaroon lépp kàdduy Boroom bi mi ko yónni woon, ak lépp kéemaan yi mu ko santoon. Noonu Muus ak Aaroon dem, dajale mboolem magi bani Israayil. Te Aaroon wax lépp kàddu yi Boroom bi waxoon Muus, te def kéemaan ya ci kanamu xeet wi. Esóod 4:28–30.

Rakku yonent bi miir ga jiite Israyil ju yàgg jii ci jaar-jaaru kóllère ba ñaari tablaayi kóllère yi ñu ko joxee, mooyoon ki jiite woon ngànt gu màndargaal nataalu sosa. Jëkkëru yonent jigéen bi miir ga jiite Israyil bu bees jii ci jaar-jaaru kóllère ba ñaari tablaayi kóllère yi ñu ko joxee, mooyoon ki jiite woon ngànt gu 1863, te 1863 mooy màndargaal ma jiitu gi ci Adventism ne dañu ko wone ni nataalu sosa la ñu teg ca bunt ba muy dugg ci buntu sarax ba.

Noonu mu ne ma ne: “Doomu nit nit, yéegal sa bët léegi jublu ca bëj-gànnar.” Noonu ma yéegale sama bët jublu ca bëj-gànnar; te gis naa, ca bëj-gànnar, ci buntub sarax ba, ci

duggukaay ba, nataalu kiiraay googu. Ezekiel 8:5.

“Autel” bi mooy misaal u Kirist.

“Nun ngi ci safara ngir jaxase lu sell ak lu baaxul. Safara su sell bi jóge ci Yàlla lañu wara jëfandikoo ci sunuy jéego. Saraxal bu dëgg bi mooy Kirist; safara su dëgg si mooy Xel mu Sell mi. Loolu mooy sunu xelal. Xanaa bu Xel mu Sell mi jiite te gindi nit moo koy def ndimbalu wax ju wóor. Su nu soree Yàlla ak ñi Mu tann, ba dem seet ci ay saraxal yu doxandéem, dees na nu tontu ci ni sunuy jëf mel.” Selected Messages, téere 3, 300.

“Bunt bi” mooy kërce gi.

“Ci ruu ndigal, te gëmkat bi, kër Yàlla gi ci suuf mooy bunt asamaan. Woyug cant, ñaan, ak wax yi ndawi Kirist di wax, ñooy jumtukaay yi Yàlla teg ngir waajal askan wi ngir kër mbooloom gii ca kaw, ngir jaamu ga gën a kawe, ga amul dara ju sobe buy dugge ci moom.” Testimonies, volume 5, 491.

Ci atum 1863, Adventisme bu Laodise dafa nekk mbooloomu kërce bu ñu bind ci yoonu réew te mu bàyyi doon yëngu-yëngu. Foofu lañu “duggalee” ci jaar-jaari kërce. Ci 1863, kërceg Kirist duggoon ci benn boole ci yoon ak nguugug États-Unis. Ci at moomu itam, dañu indi ab tabloo bu dëggadi ngir wuutu ñaari xàjj yu sell yi Habakuk. Bu ñu waxee ne ñaareel xàjj ba pare na, ci wàllu jaar-jaaru yonent yi, ñi Aaróon doon misaal di waajal naataange bu dëggadi.

Ñaareelu ñaareel bi moo di artu bu gën a leer ci kaw jaamu-xonq ak màggal nataal yi. Te fa itam la Yàlla xamle jikkoom ne mooy Yàlla buy farlu. Te fa itam la tëral ndigalu ne moom dafay denc àtteb ay bon ñi ba ci ñetteelu ak ñeenteelu maas yi. Fukk i ndigal yi ay bindug jikkoy Kirist lañu.

“Ndaxte ñu bañ Kirist, te li nekk ci toppam sax mooy njariñam, ñoom lañu ko yëggoo woon. Bàkkaar xee ak sankuteem, yëf yi di seede ci ñi jiite diine.”

“Ndax ci sunu jamono, amul noonu itam ay yëngu-yëngu yu mel ni yii di liggéey? Ndax ci biir beykat yi ci toolu reseñu Boroom bi, bariwul ñiy topp tànk njiitu Yawut yi? Ndax jàngalekat yu diine yi duñu dëddu nit ñi ci li Kàddu Yàlla santaane bu leer? Falaatooke di leen yar ci topp Yoonu Yàlla, ndax duñu leen di yar ci moytu? Ci bariw mimbaar yi ci kërki yi, ñu ngi jàngal mbooloo mi ne Yoonu Yàlla warul leen. Cosaan yu nit, ndigël yu nit, ak aada yu nit, ñoonu lañuy yékkati. Reeru ak bannexu bopp ngir may yi Yàlla jox, ñu ngi koy yokk, waaye ñu ngi bañ a jëfe sañ-sañ Yàlla.”

«Bu nit ñàkkal yoonu Yàlla, nit ñi xamulñu li ñuy def. Yoonu Yàlla mooy bindub xarakteram. Mu ëmb pexe yi ak àtte yi yor nguuguram. Ku bañ a nangu pexe yii, mooy teg boppam ci biti yoon wi gërëm ak barkey Yàlla di jaar.» Christ’s Object Lessons, 305.

Jikko Kirist mooy ay nataalam, te ci biiram nekk na ne Yàlla buy sàmm ag bëgg-bëggam. Sàmmag Yàlla jëfandikoo na ci Kirist ba mu ñaaree yoon setal kër Yàlla ga. Ci njëkk ba mu setalee kër Yàlla ga, taalibey bi doon seede liggéey boobu ñu fekk ñu màggal ci seen xel ne Mbind mi waxoon na ci sàmmag Yàlla.

Bésuh Yawut ya Jews jege woon na, te Yeesu dem Yerusalem, te fekk ca kër Yàlla ga ñiy jaay nag yi ak xar yi ak pitax yi, ak ñiy soppi xalis toog fa. Bi mu defee yar gu ndaw ci buum yu sew, mu génne lépp ci kër Yàlla ga, ñoom ak xar yi ak nag yi; mu tuur xalisu ñiy soppi xalis ya, baalil taabal yi. Te mu ne ñiy jaay pitax yi: Yóbbu leen fii; buleen def kër Sama Baay di këru njënd. Te taalibeyam fàttaliku ne bind nañu ko: Caq sèriñu sa kër da ma lekk. Yowaana 2:13–17.

Ci Mbind mi, ci làkk hebree ak ci làkk gereg, baat bi ñuy wax “wóor ak cér” mooy itam baat bi ñuy wax “kiiraay.” Benn baat lañu. Bi Kirist setalee kër Yàlla ga, dafaa wone woon kiiraayu Yàlla, te loolu mooy benn njàngat bu nekk ci jikkooy Yàlla, biñu xamale ci ndigël gu ñaareel gi, te rawatina dees na ko feeñal ci lu jëm ci bokkal yàlla yu dul Yàlla. Bi Musaa wàccee ci tundu wa, ak ñaari wet yu bindoon, ba mu xam li Aaróon def ak li nit ña di def, mu damm ñaari wet ya. Ñaari wet ya dañoo doon nataal gu dëgg gu kiiraay, ndaxte dañoo doon melokaan yu seen bopp yuy xamale ne Yàlla mooy Yàlla buy kiiraay. Bi Musaa dammee ñaari wet ya, dafaa doon wone kiiraay ga sax, gi ñuy xamale ci ndigël gu ñaareel gi.

Noonu Muusaa dëppoo, wàcc ca tund wa; te ñaari xàjji seede yaa nekkoon ci ay loxoom. Xàjj yaa ñu bindoon ci ñaari wet yi; ci benn wet ak ci beneen wet, bind nañu leen. Te xàjj yaa liggéeyu Yàlla lañu woon, te mbind mi mooy mbindu Yàlla, xar ci kaw xàjj ya. Bi Yosuwe dëggee riw mi nit ñi di xaacu, mu ne Muusaa: “Amoon na xumbub xare ci dal ba.” Mu ne ko: “Du baatu ñiy xaacu ngir noot, du it baatu ñiy yuuxu ndax dafañu leen ëpp; waaye baatu ñiy woy laay dëgg.” Te xew na ne, bi mu agsee ba jege ca dal ba, mu gis naguru yàllaa wa ak fecc ga; noonu meru Muusaa tàkk lool, mu sànni xàjj yaa jógé ci ay loxoom, daldi damm leen ci suufu tund wa. Baatu Génna ga 32:15–19.

Ñaari tabbi yi nekkoon seedeug jikko yu Yàlla. Jikko yu Yàlla mooy nataal li war a sosu ci nit ñi jaarale ko ci njubug Kirist. Ñaari tabbi yi mooy dëgg-dëgg nataal u kiñaan, te Aaróon dafa sosoon benn nataal u kiñaan bu dëggul, ca jamono jooju sax bi ñuy jox Israyil gu yàgg ga dëgg-dëgg nataal u kiñaan. Ñi Kirist sosu ci seen biir am nañu nataalam, ak mbubbam maam njubteem, waaye way manggalu Aaróon ya dañoo fecc ñu rafetul dara, ndaxte ñooy Laodise. Laodise yi ñooy “ñu bon, ñu ñàkk yërmande, ñu nekk way-ñàkk, ñu gumba, te ñu rafetul dara.”

Te bi Musaa gis ne nit ña rafetulwul dara; (ndax Aaroon moo leen def rafetul, ba seen sutura xañu ci kanam seeni noon). Exodus 32:25.

Ci atum 1856, juróom-ñaar atum laata wàññi waxtaane gu dëggul gi, James ak Ellen White ñoom ñaar ñu xamale ne doxalin bi jàll na ba tàbbi ci xalisug Laodice. Ci atum 1863, Adventism dafa nekkoon ci wàllu xol ni “rafetul te muuruwul” ni Israayil gu yàgg ga nekkoon ci lu dëgg “rafetul te muuruwul” bi ñuy fecc wër nataal bu dëggul bu kañuug jealousy. Lu dëggul li Aaron defoon, xërëm la woon buñ defaree wurus, waaye nataalu ndaw-nag la woon, te loolu rab la. Nataalu rab la woon, te itam nataal la woon ngir rab ga. Nag wu wurus wi nataalu rab la woon, waaye itam dees na ko jagleel yàlla yi Aaron waxe woon ci lu jubul ne ñoo goree Israayil ci jaamug Misra.

Mu jël ci seen loxo, daldi ko bind ak jumtukaayu xërëm, gannaaw loolu mu def ko naguru wërsëg; ñu ne: “Yow Israayil, yii mooy saay yàlla yi la génne réewum Misra.” Bi Aaróon gisee

loolu, mu tabax sarxal fa kanamam; te Aaróon yégle ne: “Suba dina am màggal ngir Boroom bi.” Ñu jóg ci suba si ba noppi, joxe sarxi rendi-dóomal yi, indi itam sarxi jàmm yi; nit ñi toog ngir lekk ak naan, ba noppi ñu jóg ngir fo. Esod 32:4–6.

Nag wuus wi nekkoon melow rab, waaye jébbaloon na ko yàlla yu dëggul, te moo tax itam mu doon itam melow (sarax) bu ñeel rab wi. Melow moomu defoon na ko ci wurus, te loolu mooy màndarga Babilon, te doon na nag wuus, te loolu mooy melow sarax bi gëna kawe ci liggéeyu kër-yàlla ga. Jébbaloon na ko yàllayi Misra. Babilon bu nëbbu bi (ndax seede yu yépp ci waxi yonent yi dañuy tegtal mujje àddina) dafay nekk ci jigéen ju war ci kaw rab. Rab wi jigéen ji war mooy Mbooloom Xeeti Àddina bi (fukki buur), te mooy màndargay nago gi, ñàkk ngëm ak Misra. Jigéen ji boppam mooy ndugalu yoonu dëggul bu jëm ci kërce Yàlla gu dëgg gi. Nag wuus wu wurus wi Aaróon jébbal woon yàllayi Misra dafa melaloon jigéen ju bon ju mag ji ci Peeñug Yowaana fukk ak juróom-ñaareel, miy Babilon (wurus), di war ci kaw rab (Misra) ak kërce gu dëggul (nag wuus).

Ci jamono booba Aaróon tabax na sarax, te ni ñu ko leeral ba noppi, mooy Krist, sarax ju dëgg ji. Gannaaw loolu mu sos ab yoonu màggal gu fen, ndaxte mu yéglee ne bés bu tegu ci àlla bi dina am fête ci Boroom bi. Nag wu wurus wu Aaróon dafa nekkon nataal “bu” ak “ngir” rab wi, te ñu samp ko “kanam” ab Krist bu fen, te ñu tànn benn bés ngir màggal ay yoonu màggalam yu dul dëgg.

Etazini mooy kàttan gi taxawal nataalu rab wi, te gannaaw loolu mu di dàq àddina si topp ay royukaayam. Etazini am na kàttan gu muy teg boobu sistemu jaamu ci kaw àddina si, te mu def ko ci kanamu rab wi, “ca kanamam.”

Noonu ma gis mala bu bees beneen jëlee ci suuf si; te amoon na ñaari wéru mel ni xar, waaye dafa waxoon ni njàngum. Te mu doon jëfandikoo bépp sañ-sañu rab wu njëkk wi ci kanamam, di tax suuf si ak ñi ci dëkk ñépp màggal rab wu njëkk wi, moomu gaana gi di rey te wér. Peeñug Yàlla 13:11, 12.

Nit ku bonkaar bi, mooy baapasi bi, mooy rab gu jóge ci géej gi ci Apokalips 13. Bu États-Unis waxee ni jinn, ci yoonu dundub Dibes bu léegi di ñëw, booba mu tàmali di bàyyi àddina si nekk tabax naxaral bu rab ba “kanam”am. Rab ga nekk kanam États-Unis (rab gu suuf gi), mooy baapasi bi (rab gu géej gi). Baapasi bi mooy Almasi bu dëggadi, te Aaróon sampoon na xërëmam wuur gu wurus, kanam Almasi bu dëggadi, ndaxte Almasi mooy saraxalekat bu dëgg bi. Gannaaw loolu Aaróon taxawaloon na njël gu dëggadi ci jamono ju ñuy màggale, ni ko yégleb bés sub màggal ga waroon a am ca ëllëg ba tegtal. États-Unis itam di bàyyi njël gu dëggadi ci jamono ju ñuy màggale, te moom itam boka na ak bés sub màggal bu dëggadi.

Bi Musaa wàccee tundu bi, werante gi nekkoon diggante nataal bu dëgg ak bu fen, bu kiñaan gi—nataalu Almasi bi walla nataalu Seytaane bi. Lu fenoon boobu dafa ànd ak Almasi bu fen (sarxalukaay bi), ag jaar-jaaru xel bu fen (Laodise), ak bés sub jaamu bu fen (“ëllëg mooy ndëggu màggal Boroom bi”). Bunt golo gu wurus gi dafay tektal bunt bi nekk ci yoonub Dibeer bu bëgg a ñëw, waaye itam dafay tektal bunt bu Adfantis bu Laodise bi ci atum 1863.

Ci atum 1863, dugal bu wóorul dugg ci biir ngir sut pënd yi nekk ci géntu Miller, ni ñu leen tegtalee ci ñaari tabal yu Habakuk. Ñaari tabal yooyu dañu leen doon misaalal ci ñaari tabal yi Muuse jot ci tunduwaay ba. Ci atum 1863, ñu defee benn jikkale gu yoon ak nguurug États-Unis, ba tax tàbbi ji Millerite jeex, te ci yoon ñu bind tàbbi ji Laodise ba mu doon kanam jaamu-bu-yàlla Seventh-day Adventist. Mbooloo jikkale googu dañu ko tegtalee ci nataalu malaaka ba Aaróona defal rab wi, te ci waxu yonent yi mooy lu ñuy faramfâce ni mooy boole Mbooloom Yàlla ak Nguur; noonu mu doon misaalu Millerites yi di samp jikkale gu Mbooloom Yàlla ak Nguur ci atum 1863, te itam di misaalu États-Unis ci ndigalu Dibéer bu bëgg a ñëw.

Yéefar yi Aaróon di fecc ci seen rafetul, te ñu doon wone xam-xamu fenn bu Laodicea, dafa mel ni ni yoonu Millerite baaxoonoon ci atum 1856. Jéemantu ruuh wi yéefar yiy fecc yi Aaróon doon tegtal, dañu ko jàppale ak jéemantu Muusaa, mi doon wone kaaraange Yàlla ci ay mélokaanam ngir bañ tuur. “Fecc” ci waxi yonent bi, màndarga la bu naxari, te yéefar yi Aaróon di fecc itam, dañoo tegtal woon naxari bi États-Unis di indil, ba muy gaññ àddina si mu “fecc” ci mbàndu Nebukadnézar, bi jigéen ju njaxlafu Tir di woy ay woyam.

Ci atum 1863, yëngu Millerite bu Laodicea soppi na dëkkandoo gu Ajans legal bind Laodicea Seventh-day Adventist church. Ni ko ñu xamale ci ay mbind yi weesu, ci 1863 Yeriko dekkat nañu ko, ndaxte Yeriko mooy tektal alal ju barey Laodicea te di wone itam benn dëkk bu feneen buy yéppal Yerusalem. Ci 1863, dugalug benn tablo waxkatu-yëngu bu feneen moo tektal njubtewaatus jaar-jaaru Aarón, nag wu wurus wi ak dof yu di fecc. Jaar-jaaru musiba gu Géej gu Xonq gi weesu nañu ko lu bari ci Sister White ngir leeral jaar-jaaru Adventism bu njëkk, te jëfandikoo boobu dëppoo na bu baax ak jaar-jaaru Muusaa ak Aarón ci werante gi ci mbirum nataalu jealousy bi.

Ci atum 1863, njëkk ma njëkk baatu ma njëkk ci Adventisme bu Laodise bi tàmbalee na, bi ñu defee benn nataalu kiir ci bunt bi (jëkkër gi), mi nekkoon kanam saraxal bi (Kirist). Gannaaw loolu, googu maas bu njëkk ga “dugg” na ci ab jaar-jaaru yëngu yëngu ci coxor yu bon.

Noonu mu ne ma: Doomu nit, yékkal léegi sa bët yi jublu ca bëj-gànnar ga. Noonu ma yékkati sama bët yi jublu ca bëj-gànnar ga, te gis naa ne ca bëj-gànnar, ca buntu sarxalukaay ba, am na ci dugguwaay ba xërëmub sunuñeel bii. Ezekiel 8:5.

Dina yokkute wax yu ni mel ci article bi ci topp.

“Lan mooy sunu xalis ci jamono jii tiit ak tegu bii? Aysatu, ana reyréyl buy jóg ci kërce gi, ana naafêq, ana réer ak naxari, ana bëgg col ak taaru yaram, ana yéyéel ak mbégté, ana bëgg kilifteef! Bàkkaar yooyu yépp lëndëmlloo nañu xel mi, ba tax mbir yu dul jeex duñu leen xàmme. Ndax du nu seet Mbind mi, ngir nu xam fan la nu tollu ci jaar-jaaru àddina sii? Ndax du nu am xam-xam ci liggéey bi ñuy defal nu ci jamono jii, ak taxawaay bi nun, ñi di bàkkaarkat, war a am, bi liggéeyu jubbanti boobu di dem? Su nu amee benn fule ci muccug sunuy bakan, war na nu soppiku bu wér. War na nu seet Boroom bi ak tuub gu dëgg; war na nu, ak réccu xol bu xóot, wax sunuy bàkkaar ngir ñu far leen.”

“Warunu dootu fii nekkati ci suuf su jéem a nax xel. Nungi gaaw a jegesi jeexital sunu waxtu nattu. Na baken bu nekk laaj ne: naka laa taxaw ci kanam Yàlla? Xamunu ni lu gaaw sunuy tur

man a dugg ci tuñi Kirist, te sunuy mbir di leen àtte ba mujj. Ana, éy, ana lay doon ay àtte yooyu! Ndax dees na nu jàpp ni ñu jub, walla dees na nu wax ne bokk nanu ak ñu bon?”

“Na kerk bi jóg, te tuub seetam ci kanam Yàlla ngir ay delluwaayam. Na ñiy wottu yeewu, te joxe bucc-bucc ba mu am baat bu wóor. Moy artu gu leer gi war nuy yégle. Yàlla santaane ay jaamam ne: ‘Waxal ak kàttan, bul bañ a wax, yékkal sa baat mel ni bucc-bucc, te won sama xalq ay tooñam, ak kërug Yàqoob ay bàkkaaram’ (Isaiah 58:1). Fàtte bu nit ñi war a jëfe; su loolu mēnu ko amee, bépp effort du am njariñ. Doonte malaaka bu jóge asamaan wàcce ba wax ak ñoom, ay waxam du gën a am njariñ lu dul ni bu muy wax ak nopp bu sedd bu dee.”

“Ekkaleesiya bi war a yëngu ngir jëf. Xelu Yàlla mēnul a ñëw mukkk ba noppi su ko yoon bi ñuulul. War na am seet bu dëgg te bu tar ci xol. War na am ñaan gu benn, gu sax, te jaarale ko ci ngēm, di jàpp promisesi Yàlla yi. War na am, du sol yaram saaku metit ni ñu ko daan def ca jamono yu yàgg ya, waaye toroxal bu xóot bu bakkan. Amunu benn sabab bu njëkk ngir bég seen bopp walla yékkati seen bopp. War na nu toroxlu ci suufu loxo bu kàttanu Yàlla. Moom dina feeñ ngir dëfël te barkeel wutkat yu dëgg yi.” Selected Messages, téere 1, 125, 126.